

Gemensamt remissvar LO, Unionen och Svenskt Näringsliv - Etableringsjobb DS 2019:13

Arbetsmarknadens parter har tillsammans utformat modellen med ”Etableringsjobb” och väljer följaktligen också att gemensamt besvara regeringens departementsskrivelse (DS 2019:13). Parternas remissvar berör endast de delar i departementsskrivelsen som har direkt bäring på införandet av Etableringsjobben.

Parternas syn sammanfattat:

- Välkomnar att det statliga bidraget går direkt till individen och att bidraget ligger till grund för pension och arbetsbaserade förmåner, inklusive arbetslöshetsersättning.
- Betonar vikten av att systemet för ansökan om bidraget måste utformas på ett effektivt sätt och inte belastas av betungande byråkrati.
- Betonar vikten av att regeringen i det fortsatta förordningsarbetet har ett mycket nära samarbete med parterna så att förutsättningarna för överenskommelsen kan säkerställas på avsett sätt och förslaget få avsett resultat.
- Konstaterar att det är arbetsmarknadens parter, inte staten, som har huvudansvaret för att säkra kvaliteten i parternas kollektivavtalsmodell med etableringsjobb, bl.a. genom en särskild nämnd.
- Menar att systemet med etableringsjobb enligt den föreslagna modellen inte rättsligt behöver definieras som statsstöd. Det saknas behov av att underställa etableringsjobben EUs statsstödsregler, varken genom notifiering eller GBER.
- Betonar att effektiv matchning samt tillgång till kortare utbildningar är två andra viktiga komponenter för att nå framgång med etableringsjobb.
- Avstyrker förslaget att partsorganisationerna ska omfattas av en straffrättslig sanktionerad uppgiftsskyldighet.
- Avstyrker förslaget om att vilka uppgifter som ska omfattas av partsorganisationernas uppgiftslämnarskyldighet ska utformas i förordning.
- Parterna konstaterar att om regeringen och/eller andra riksdagspartier vill utveckla ett nytt statligt lönestöd för nyanlända och långtidsarbetslösa utanför principöverenskommelsens förutsättningar så åligger det dem att utarbeta formerna för detta, med beaktande av att det då inte kan bli fråga om etableringsjobb inom ramen för principöverenskommelsen.

Arbetet med Etableringsjobb

LO, Unionen och Svenskt Näringsliv tog år 2017 initiativ till att utforma en ny modell ”Etableringsjobb” för effektivare etablering av nyanlända och långtidsarbetslösa.

Flyktingar och deras anhöriga tenderar att vara den migrantgrupp som har svårast att få jobb. Rätt hanterat skulle fler av de många nyanlända som kommit till Sverige under de senaste

åren kunna bidra till att minska brister på arbetsmarknaden. Många nyanlända och utrikes födda har dock svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och över tid har detta lett till att arbetslöshetens sammansättning förändras så att tudelningen på arbetsmarknaden kommit att få en allt tydligare etnisk prägel. Närmare 60 procent av de arbetslösa på Arbetsförmedlingen är i dag födda utomlands.

Våren 2018 gjorde arbetsmarknadens parter tillsammans med regeringen en avsiktsförklaring om etableringsjobb. Departementsskrivelsen är ett viktigt steg för att parterna tillsammans med staten ska kunna få modellen med etableringsjobb på plats under år 2020.

Bidragets utformning och utbetalning

Parterna stödjer skrivelsens förslag till utformning av bidraget från staten till den enskilda då bidraget i allt väsentligt kommer att fungera som en kompletterande lön. Det innebär att bidraget kommer att ligga till grund för inkomsttrygghet t.ex. vid framtida arbetslöshet eller sjukdom. Det är också bra att bidraget ger pensionsrättigheter.

Departementsskrivelsen beskriver i flera delar det system som regeringen bedömer kommer att krävas för att få utbetalning av bidraget på plats. Parterna välkomnar i huvudsak inriktningen i regeringens skrivelse. Ett administrativt enkelt system där bidraget betalas direkt till individen, och inte arbetsgivaren, är en avgörande komponent för att modellen med etableringsjobb ska kunna komma på plats.

Regeringens departementsskrivelse innehåller förslag på omfattande bemyndiganden till regeringen att utfärda närmare regler i centrala avseenden för etableringsjobbets utformning. Parterna utgår därför från att ett mycket nära samarbete och samråd med regeringen i det fortsatta förordningsarbetet kommer äga rum så att förutsättningarna för överenskommelsen kan säkerställas på avsett sätt och förslaget få avsett resultat.

Parterna vill betona vikten av att systemet för ansökan om bidraget utformas på ett effektivt sätt och inte belastas av betungande byråkrati. Parternas uppfattning är att systemet inom ramen för överenskommelsen kan utformas på ett robust och rättssäkert sätt så att någon risk för återkrav i praktiken inte ska behöva komma att aktualiseras.

Det är av stor vikt att de medverkande myndigheterna får tydliga instruktioner från regeringen att de system för kontroll och registrering av bidraget som utformas ska vara enkla och smidiga att använda.

Det är arbetsmarknadens parter, inte staten, som har huvudansvaret för att säkra kvaliteten i parternas kollektivavtalsmodell med etableringsjobb. Parterna är överens om att bl.a. inrätta en partssammansatt nämnd för tillämpning och efterlevnad av förbundsavtal om etableringsjobb. I skrivelsen förslås en skyldighet för partsorganisationer att inge kollektivavtal och att "...lämna uppgifter till myndigheten". Den närmare regleringen av vilka uppgifter som partsorganisationerna ska vara skyldiga att lämna föreslås utformas i förordning. Vidare förslås uppgiftslämnarskyldigheten ska vara straffrättsligt sanktionerad, med böter enligt förslag i skrivelsen.

Det framstår som mycket främmande inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen att föreslå straffsanktioner gentemot parterna. Parterna ser inget behov av en dylik reglering då inga anställningar om kollektivavtalsmodell med etableringsjobb kan tillkomma utan ett

bidrag till den anställda från staten och ett sådant ekonomiskt bidrag endast kan utbetalas om ansvarig myndighet har tillgång till relevant kollektivavtal.

Parterna avstyrker således förslaget om att den närmare regleringen av vilka uppgifter som ska omfattas om parternas uppgiftslämnarskyldighet ska utformas i förordning. Dessutom avstyrker parterna förslaget att uppgiftslämnarskyldigheten ska vara straffrättsligt sanktionerad för partsorganisationer och beklagar dess förekomst i skrivelsen.

Parterna konstaterar att det av principöverenskommelse framgår att etableringsjobben inte ska kunna användas för arbetskraftsinvandring. Ett särskilt tydliggörande i DSen är önskvärt.

I DSen föreslås att Arbetsförmedlingen ska få rätt att begära in uppgifter från försäkringsföretag/tjänstepensionsföretag. Men den föreslagna lösningen är inte i alla delar tekniskt möjlig att tillämpa och regeringskansliet bör således se över förslagets utformning.

Systemet med etableringsjobb behöver inte kvalificeras som statsstöd

Parternas uppfattning är att förutsättningarna för anställning med Etableringsjobb, i enlighet med den svenska arbetsmarknadsmodellen, i huvudsak ska regleras mellan parterna i kollektivavtal. Parternas uppfattning är att etableringsjobben – utifrån sitt syfte och konstruktion - inte utgör något stöd till visst företag eller produktion utan är parternas modell och bidrag för att inom ramen för den svenska kollektivavtalsmodellen i ett trepartssamarbete med regeringen och riksdag försöka att hantera en betydande arbetslöshet särskilt bland nyanlända. Parterna är inte övertygade om att etableringsjobben – sett utifrån sitt egentliga syfte och konstruktion - rättsligt måste betraktas som statsstöd.

I sammanhanget vill parterna också hänvisa till den bedömning som görs i SOU 2018:66 om korttidsarbete och förutsättningarna för alla företag som i rättsligt och faktiskt hänseende befinner sig i samma situation.

Om regeringen ändå vidhåller sin uppfattning vill parterna erinra om den bedömning som kommissionen gjorde av yrkesintroduktionsanställningarna där KOM accepterade den svenska regeringens argument att särdragen på den svenska arbetsmarknaden innebar liten risk för snedvridning av konkurrensen och fann att stödordningen var förenlig med den inre marknaden.

Etableringsjobb kräver också insatser för matchning och utbildning

Bidraget är en avgörande men inte tillräcklig del för att etableringsjobben ska fungera praktiskt. För att etableringsjobben ska bli framgångsrika krävs också en väl fungerande och effektiv matchning. Parternas syn på en lämplig utformning finns utvecklad i dokument från Arbetsförmedlingen ”Modell för upphandlad matchning till etableringsjobb” 30 november 2018. Det är viktigt att modellen om upphandlad matchning till etableringsjobb också beaktas i den pågående reformeringen av Arbetsförmedlingen.

Parterna är också ense om att det krävs tillgång till sådana kortare utbildningar som kan vara en förutsättning för att etableringsjobb ska kunna övergå i en tillsvidareanställning hos arbetsgivaren. Här har kommunerna en viktig roll, inte minst att tillhandahålla svenska för invandrare (SFI). Parternas syn speglas i dokumentet ”Inspel från utbildningsgruppen”, inskickat 13 mars 2018, där det bl.a. konstateras att det finns behov av statligt stöd för att utveckla branschvalideringsmodeller samt statligt stöd för ett ökat utbud och tillgänglighet av kurser inom ramen för Yrkesvux.

Angående etableringsjobb i relation till Januariavtalet

Av parternas principöverenskommelse följer att den kollektivavtalsreglerade formen av etableringsjobb endast kan komma i fråga för företag med kollektivavtal och vid uthyrning av arbetskraft endast när arbetstagaren arbetsleds av representant från sin egen arbetsgivare. Parterna konstaterar att om regeringen och/eller andra riksdagspartier vill utveckla ett nytt statligt lönestöd för nyanlända och långtidsarbetslösa utanför principöverenskommelsens förutsättningar så åligger det dem att utarbeta formerna för detta, med beaktande av att det då inte kan bli fråga om etableringsjobb inom ramen för principöverenskommelsen.

Karl-Petter Thorwaldsson

UNIONEN

Martin Linder

Mattias Dahl